

AIDS και Γυναίκα

της Βάσως Μαργαριτίδου
Καθηγήτριας ΤΕΙ Αθηνών

Το σύνδρομο της επίκτητης ανοσοανεπάρκειας (AIDS) υπενθύμισε στο κοινό του πλανήτη μας τις διαστάσεις των επιδημιών. Μια τέτοια ασθένεια, όπως το AIDS, δεν είναι μονοσήμαντο ιστορικό γεγονός. Αποτελεί μια σύνθετη αλληλεπίδραση βιολογικών και ατομικών αντιδράσεων καθώς επίσης και υπαρξιακών και ηθικών ζητημάτων.

Οι επιδημίες συχνά έχουν τεράστιες πολιτικές, δημογραφικές, πολιτιστικές και κοινωνικές αλλαγές και συνέπειες. Άλλωστε έχουν τεκμηριώσει οι κοινωνικές επιστήμες και οι επιστήμες συμπεριφοράς στα τελευταία είκοσι χρόνια, ότι το ανθρώπινο βιοψυχικό σύστημα δεν είναι φτιαγμένο για μεγάλες αλλαγές. Είναι δυνατόν να ταραξουν ακόμη και την ανοσολογική ικανότητα του ατόμου.

Η κινητικότητα που παρατηρήθηκε στις κοινωνικές αντιδράσεις με την εμφάνιση του AIDS δίνει και πάλι έμφαση στην κοινή ανθρώπινη φύση ανδρών και γυναικών.

Στην αρχή πιστέψαμε ότι ο ιός (HIV) κάνει διάκριση στα φύλα!

Ένας Ινδός φύλαρχος, όχι πολλά χρόνια πριν, όταν ήθελε να διαφωνήσει για την χρήση αντιουλληπτικών δισκίων στη χώρα του, είπε ότι το ποσοστό που αντιπροσωπεύει τη μητρική θνησιμότητα είναι κάτι συμβατό!

Ο Πρόεδρος της Διεθνούς Ομοσπονδίας οικογενειακής υγείας Dr Malcolm Potts υπενθυμίζει, σ' ένα σχετικά πρόσφατο άρθρο του, ότι για κάθε γυναίκα που πεθαίνει κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης, του τοκετού και της λοχείας, ακόμη και από την έκτρωση, είναι σίγουρο, πως εκατοντάδες χρόνια, τώρα, ότι ένα μεγαλύτερο ποσοστό γυναικών έχει τραυματιστεί από τις διαδικασίες της αναπαραγωγής και της σεξουαλικότητάς τους. Και συνεχίζει: Οι άνδρες, σήμερα, βάζουν σε κίνδυνο τη ζωή τους με το AIDS, ενώ οι γυναίκες αντιμετώπιζαν κινδύνους συυφασμένους με τη σεξουαλικότητά τους από τα προϊστορικά και ιστορικά χρόνια.

Υπάρχουν όμως εξειδικευμένα, γυναικεία ερωτήματα στο AIDS? Οι κίνδυνοι και οι συνέπειες είναι οι ίδιοι; Οι γυναίκες πρέπει ν' αλλάξουν συμπεριφορά;

Φεμινιστική Οπτική

Το AIDS έχει ήδη αρχίσει, από χρόνια, να χρησιμοποιείται σαν αιτιολογία για την εισαγωγή πιεστικών μηχανισμών κοινωνικού ελέγχου πάνω σε συγκεκριμένες ανθρώπινες ομάδες. Φαίνεται όμως, ότι είναι δυνατόν ως νοσοφοβικός παράγοντας να οδηγήσει σε απόθεση την ελεύθερη έκφραση της γυναικείας σεξουαλικότητας. Σε ποιο βαθμό όμως θα εκφραστεί ως ρεαλιστική τροποποίηση της συμπεριφοράς της σε νέα βάση ή θα ακρωτηριαστεί η ελεύθερη έκφρασή της, δεν είναι προβλέψιμο σήμερα.

Σε πολλές χώρες ήδη έχει προταθεί, οι ιερόδουλες να δηλώνονται και να υποβάλλονται σε υποχρεωτικές εξετάσεις αίματος. Έχει επίσης απαιτηθεί από τις γυναίκες μάλλον, παρά από τους άνδρες, η ανάληψη της ευθύνης για την προφύλαξη κα-

τά τη σεξουαλική πράξη, κατ' αναλογίαν της αντιουλληπτικής τους ευθύνης.

Σε σχόλιο τους οι γυναίκες στη Γαλλία έχουν εντοπίσει ήδη διακρίσεις, όπως αυτή των πολιτικών που αναφέρει ότι οι γυναίκες ελευθερίων ηθών είναι αυτές που συνεισφέρουν στην ευρεία διάδοση του ιού (HIV). Γι' αυτό αναφέρει το σχόλιο, οι γυναίκες πρέπει ν' αντιδράσουν στην τάση ενοχοποίησής τους για την διασπορά του ιού (HIV). Επίσης, επισημαίνουν, ότι το ψυχολογικό status των γυναικών είναι δυνατόν να φορτιστεί στις περιπτώσεις εκείνες, που οι εξωσυζυγικές σχέσεις είναι μια πραγματικότητα η οποία δεν κουβεντιάζεται ανοιχτά. Πολλές φορές μάλιστα, προσποιούμενες, αγνοούμε τις περιπέτειες του συντρόφου μας.

Τελικά, ο φόβος του AIDS είναι μια νέα καταπίεση που μπορεί να απωθήσει την σεξουαλικότητά μας κάνοντάς την και πάλι ταμπού;

Βέβαια ψυχοπαθολογικές εκδηλώσεις όπως π.χ. αυτομομφική, ενοχική και αυτοκαταστροφική συμπεριφορά είναι προβλήματα που ήδη είναι κοινά. Παρατηρούνται όμως νέοι συμβολισμοί σ' όσες γυναίκες φροντίζουν ασθενείς με AIDS είτε ως λειτουργοί υγείας, είτε ως φροντιστές στο χώρο του σπιτιού συγγενών προσώπων.

Αν λάβουμε υπόψη ότι η συχνότητα της μετάδοσης από ετεροφυλοφιλικές σχέσεις στην Ελλάδα είναι υψηλή (25% περίπου των ασθενών με AIDS μολύνθηκαν από τον/την ερωτική σύντροφο) αναμένεται η συχνότητα προσβολής των γυναικών να αυξάνει.

Αυτό όμως που παραμένει κυρίαρχο ερώτημα για τον γυναικείο πληθυσμό είναι **αν η επιθυμία να κάνουν παιδί θα υποστεί αναθεώρηση, και επίσης, εγκυμοσύνη με test ή χωρίς test για έλεγχο οροθετικότητας.**

Είναι γνωστό ότι η γυναικεία σεξουαλικότητα έχει δεχθεί επιρροές που δεν βρίσκονται σε αντιστοιχία με τις ανάγκες των γυναικών. Φαίνεται ότι το AIDS δε θ' αργήσει να αποτελέσει μια τέτοια επιρροή.

Επιδημιολογία και Γυναίκα

Η συχνότητα του AIDS μεταξύ ανδρών και γυναικών διαφέρει από 'Ηπειρο σε 'Ηπειρο και από χώρα σε χώρα. Όταν λά-

βουμε υπόψη ότι στην Κεντρική Αφρική η σχέση είναι περίπου 1:1 (Η.Π.Α. 1:13) μπορεί να προδικάσει κανείς τις επιρροές που θα υποστεί η γυναικεία σεξουαλικότητα στον Τρίτο Κόσμο.

Ήδη η μετάδοση του ιού έχει δώσει τις πρώτες βιολογικές ιδιαιτερότητες.

1. Η μετάδοση του ιού του AIDS γίνεται περιγεννητικά από τη μητέρα στο παιδί (από συμπτωματική μητέρα ή μη συμπτωματική) είτε κατά τον τοκετό, όπου το νεογέννητο έρχεται σε επαφή με μεγάλη ποσότητα μητρικού αίματος, ή κατά την κύηση από την 20η περίπου εβδομάδα της εγκυμοσύνης. Ο κίνδυνος να μεταδοθεί ο ιός από τη μητέρα στο έμβρυο φθάνει σε 30-50% περίπου.

Σε ορισμένες περιοχές των ΗΠΑ πάνω από 1% των εγκύων γυναικών είναι φορείς. Στην Ελλάδα, αναφέρεται ότι είναι κάτω από 1 σε 10.000. Εν τούτοις, η συχνότητα της ετεροφυλικής διασποράς είναι αρκετά συχνή στην Ελλάδα, και γι' αυτό προβλέπεται η συχνότητα προσβολής των γυναικών συνεχώς να αυξάνει.

2. Έχει γίνει αποδεκτό ότι ο ιός υπάρχει στο μητρικό γάλα και μια τουλάχιστον τεκμηριωμένη περίπτωση μετάδοσης στο νεογέννητο από το μητρικό γάλα έχει περιγραφεί.

Η οροθετικότητα φαίνεται να είναι μεγαλύτερη στις γυναίκες κάτω των 30 ετών ενώ στους άνδρες πάνω από 40 ετών.

Σε έρευνες στην Κεντρική Αφρική βρέθηκε ότι το 77% των παιδιατρικών περιπτώσεων είναι αποτέλεσμα της γονικής χρήσης ενδοφλέβιων ναρκωτικών. Στην Δυτική Αμερική μεταξύ 65 γυναικών που ήταν σεξουαλικοί σύντροφοι ανδρών που έκαναν ενδοφλέβια χρήση ναρκωτικών, φάνηκε ότι η προσπάθεια να πείσουν τους άνδρες συντρόφους τους να χρησιμοποιήσουν προφυλακτικό ήταν χωρίς αποτέλεσμα και γι' αυτό ένας μεγάλος αριθμός γυναικών διέκοψαν τις σχέσεις μαζί τους αρνούμενες το σεξ, μειώνοντας τον αριθμό των ερωτικών τους συντρόφων και χωρίζοντας, τέλος, από τους συντρόφους τους.

* * *